

A Bejelentők védelmével és a Jogi segítségnyújtásról szóló törvény szerinti támogatásokkal kapcsolatos tájékoztatás – jogsértés bejelentés esetén

I. A Bejelentők védelme

A 2023. évi XXV. törvény - a panaszokról, a közérdekű bejelentésekről, valamint a visszaélések bejelentésével összefüggő szabályokról (Bejelentésekről szóló törvény) tiltja a Bejelentés miatti megtorlást a Bejelentő személyével szemben.

A Bejelentő védelmet élvez a Bejelentés megtétele miatti diszkriminációval, tisztességtelen bánásmóddal szemben. A Bejelentő a Bejelentés jogszerű megtételéért nem vonható felelősségre, ha a Bejelentő alapos okkal feltételezte azt, hogy a Bejelentés szükséges volt a Bejelentéssel érintett körülmények feltárásához.

A törvény 41-44. §-ai tartalmazzák a Bejelentő védelmét biztosító garanciákat az alábbiak szerint.

A Bejelentésekről szóló törvény alapján minden, a Bejelentő számára hátrányos intézkedés,

- a./ amelyre a Bejelentés jogszerű megtétele miatt kerül sor és
- b./ amelyet a foglalkoztatási jogviszonnyal vagy kapcsolattal összefüggésben valósítanak meg, jogellenesnek minősül akkor is, ha egyébként jogszerű lenne.

Hátrányos intézkedésnek minősül a Bejelentő számára hátrányos cselekmény vagy mulasztás, különösen:

- a./ a felfüggesztés, a csoportos létszámcsökkentés, a felmondás vagy ezekkel egyenértékű

- b./ intézkedések,
- c./ a lefokozás vagy az előléptetés megtagadása,
- d./ a munkaköri feladatok átruházása, a munkavégzés helyének megváltoztatása,
- a
- e./ bércsökkentés, a munkaidő megváltoztatása,
- f./ a képzés megtagadása,
- g./ a negatív teljesítményértékelés vagy munkareferencia,
- h./ a foglalkoztatásra irányuló jogviszonyára vonatkozó törvény szerinti bármely hátrányosjogkövetkezmény – így különösen fegyelmi intézkedés, megrovás, pénzügyi szankció – alkalmazása,
- i./ a kényszerítés, a megfélemlítés, a zaklatás vagy a kiközösítés,
- j./ a hátrányos megkülönböztetés, hátrányos vagy tisztességtelen bánásmód,
- k./ a határozott idejű foglalkoztatásra irányuló jogviszony határozatlan idejűvé átalakításának elmulasztása, ha a foglalkoztatott jogszerű elvárása az volt, hogy foglalkoztatásra irányuló jogviszonyát határozatlan idejűvé változtatják,
- l./ egy határozott idejű munkaszerződés megújításának elmulasztása vagy annak idő előtti megszüntetése,

- m./ a károkozás, amely magában foglalja a személy jóhírnevének megsértését vagy a pénzügyi veszteséget, beleértve az üzleti lehetőség elvesztését és a bevételkiesést is,
- n./ az olyan intézkedés, amelynek eredményeképpen okkal következik, hogy az adott személy a jövőben foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt a foglalkoztatásra irányuló jogviszonya szerinti ágazatban nem létesíthet,
- o./ az egészségügyi alkalmassággal összefüggő vizsgálat előírása,
- p./ az áru- vagy szolgáltatási szerződés idő előtti megszüntetése vagy felmondása, és
- q./ az engedély visszavonása.

Minden, a Bejelentő tulajdonában álló jogalany vagy a Bejelentővel foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban vagy más, szerződéses jogviszonyban álló jogalany sérelmére hozott (ez előzőekben felsorolt) hátrányos intézkedés, amelyre a Bejelentés jogszerű megtétele miatt kerül sor, jogellenesnek minősül akkor is, ha egyébként jogszerű lenne.

Az ezen alcím szerinti védelem nem illeti meg a Bejelentőt, ha

- a./ Bejelentésével a minősített adatok védelmére vonatkozó szabályokat megszegi,
- b./ a Bejelentés megtétele során törvényben meghatározott, az orvosi titokra, az ügyvédi titokra vonatkozó titoktartási kötelezettségének nem tesz eleget,
- c./ a Bejelentés megtétele során az egyházi személy és a vallási egyesület vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagjaként a hivatásánál fogva rá irányadó titoktartási kötelezettségének nem tesz eleget,
- d./ a Bejelentés megtétele során a bírói ítékezéssel kapcsolatban a törvény által védett titok védelmére vonatkozó szabályokat megszegi,
- e./ Bejelentésével a büntetőeljárás szabályok szerinti adatkezelési szabályokat megszegi, vagy
- f./ a rendvédelmi szervek, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal állományának a tagjaként a Bejelentésével az e szervek tevékenységére vonatkozó, jogszabályban meghatározott szabályokat megszegi.

A Bejelentés jogszerű megtétele esetén a Bejelentő nem tekinthető a Bejelentésekről szóló törvény alapján üzleti, gazdasági vagy egyéb titoknak minősülő adatok nyilvánosságra hozatalával összefüggő korlátozást vagy más, az információfelfedésre vonatkozó jogszabályi korlátozást megszegőnek, és az ilyen Bejelentés tekintetében nem terheli felelősség, ha a Bejelentő alapos okkal feltételezte azt, hogy a Bejelentés szükséges volt a Bejelentéssel érintett körülmények feltárásához.

A Bejelentés jogszerű megtétele esetén a Bejelentőt nem terheli felelősség a Bejelentésben szereplő információk megszerzése vagy az azokhoz való hozzáférés tekintetében, kivéve, ha a Bejelentő az információk megszerzésével vagy az azokhoz való hozzáféréssel bűncselekményt követett el.

A Bejelentő a Bejelentés jogszerű megtételéért nem vonható felelősségre, ha a Bejelentő alapos okkal feltételezte azt, hogy a Bejelentés szükséges volt a bejelentéssel érintett körülmények feltárásához.

A Bejelentő az előző három bekezdésben foglaltakra valamennyi hatósági vagy bírósági eljárás során - a Bejelentés megtétele jogszerűségének bizonyítása mellett hivatkozhat.

A Bejelentés megtétele jogszerű, ha

- a) a Bejelentő a Bejelentését az e fejezet szerinti visszaélés-bejelentési rendszerek valamelyikén, az e törvényben meghatározott szabályok szerint tette meg,
- b) a Bejelentő a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információt a munkavégzéssel kapcsolatos tevékenységével összefüggésben szerezte, és
- c) a Bejelentő alapos okkal vélelmezte, hogy a Bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információ a Bejelentés időpontjában valós volt.

Jogszerűen megtett Bejelentésnek kell tekinteni, ha a Bejelentő a Bejelentését nyilvánosságra hozza, és az előző bekezdés b) és c) pontja szerinti feltételek teljesülése mellett a következő feltételek valamelyike teljesül:

a) a Bejelentő

aa) először a belső visszaélés-bejelentési rendszert, ezt követően

az egyes állami szervek által létrehozott elkülönített visszaélés-bejelentési rendszert igénybe vette, vagy

ab) közvetlenül az egyes állami szervek által létrehozott elkülönített visszaélés-bejelentési rendszert igénybe vette,

és a visszaélés-bejelentési rendszer működtetője, illetve az eljárásra jogosult szerv az e törvényben meghatározott intézkedéseket határidőben nem tette meg,

b) a Bejelentő alapos okkal vélelmezte, hogy a bejelentéssel érintett körülmény nyilvánvaló módon veszélyezteti a közérdeket – így különösen, ha visszafordíthatatlan kár bekövetkezésének kockázata áll fenn – vagy

c) a Bejelentő alapos okkal vélelmezte, hogy a egyes állami szervek által létrehozott elkülönített visszaélés-bejelentési rendszer igénybevétele esetén a bejelentéssel érintett körülmény sajátos jellegzetességei miatt fennáll annak a nyilvánvaló lehetősége, hogy

ca) a Bejelentővel szemben hátrányos intézkedést tesznek meg, vagy

cb) a Bejelentésben foglaltak érdemi elintézésére nem kerül sor.

Az előző bekezdés nem alkalmazható a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 6.§-a szerinti információt átadó személyre.

Jogszerűen megtett Bejelentésnek kell tekinteni, ha a Bejelentő a Bejelentését a feladat-és hatáskörrel rendelkező európai uniós intézményeknél, szerveknél, hivataloknál vagy ügynökségeknél teszi meg, és a Bejelentő a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információt a munkavégzéssel kapcsolatos tevékenységével összefüggésben szerezte, valamint a Bejelentő alapos okkal vélelmezte, hogy a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információ a Bejelentés időpontjában valós volt.

A védelem kizárólag akkor illeti meg a Bejelentőt, ha

- a) a bejelentéssel érintett körülményekre vonatkozó, bejelentett információ az 1. mellékletben, illetve a 2. mellékletben szereplő európai uniós jogi aktusok vagy azok

végrehajtását, az azoknak való megfelelést biztosító jogszabályi rendelkezések hatálya alá tartozik, vagy
b) a Bejelentő az a) pont szerinti körülmény fennállását alapos okkal feltételezi.

A védelem nem illeti meg a Bejelentőt, ha

- a) Bejelentésével a minősített adatok védelmére vonatkozó szabályokat megszegi,
- b) a Bejelentés megtétele során törvényben meghatározott, az orvosi titokra, az ügyvédi titokra vonatkozó titoktartási kötelezettségének nem tesz eleget,
- c) a Bejelentés megtétele során az egyházi személy es a vallási egyesület vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagjaként a hivatásánál fogva rá irányadó titoktartási kötelezettségének nem tesz eleget,
- d) a Bejelentés megtétele során a bírói ítélezéssel kapcsolatban a törvény által védett titok védelmére vonatkozó szabályokat megszegi,
- e) Bejelentésével a büntetőeljárás szabályok szerinti adatkezelési szabályokat megszegi, vagy
- f) a rendvédelmi szervek, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal állományának a tagjaként a Bejelentésével az e szervek tevékenységére vonatkozó, jogszabályban meghatározott szabályokat megszegi.

A Bejelentő védelmére vonatkozó szabályok irányadók arra a Bejelentőre, aki személyazonosságának felfedése nélkül – így különösen neve, azonosításához szükséges személyes adatai megadása nélkül – tesz jogszerű Bejelentést es későbbi azonosítását követően vele szemben hátrányos intézkedést tesznek meg, illetve felelősségre vonás alkalmazására kerül sor.

A Bejelentőre vonatkozó védelemben részesül, aki

- a) a jogszerű Bejelentést tevő Bejelentő részére segítséget nyújt a Bejelentés megtétele során,
- b) a jogszerű Bejelentést tevő bejelentővel kapcsolatban álló olyan személy – így különösen a bejelentő munkatársa vagy családtagja –, akit hátrányos intézkedés érhet.

II. A Jogi segítségnyújtásról szóló törvény szerinti tájékoztatás:

Az állam a Bejelentő részére a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvényben meghatározott támogatásokat biztosítja az ott meghatározott feltételek szerint.

Peren kívüli támogatások

Az állam a jogi segítségnyújtás keretében jogi segítő e törvény szerinti igénybevételének jogát biztosítja peren kívül a támogatott személynek. A jogi segítő a fél számára jogi tanácsot ad vagy beadványt, egyéb iratot készít, valamint erre vonatkozó meghatalmazás alapján betekint ügyének irataiba (a továbbiakban együtt: jogi szolgáltatás), amelynek jogszabályban meghatározott mértékű munkadíját és költségeit (a továbbiakban együtt: jogi szolgáltatás díja) az állam a fél helyett a jogi segítő részére megfizeti vagy megelőlegeti.

Ha a fél a jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján arra szerez jogosultságot, hogy helyette a jogi szolgáltatás díját az állam viseli, a jogi szolgáltatás igénybevétele a fél számára nem jár költségekkel.

Ha a fél a jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján arra szerez jogosultságot, hogy helyette a jogi szolgáltatás díját az állam megelőlegezze, az előlegezett díjat a támogatás engedélyezéséről szóló határozatban megállapított határidőn belül kell az állam részére visszatérítenie. A visszatérítésre legfeljebb egyéves határidő biztosítható, e határidőn belül pedig a részletekben történő teljesítés is engedélyezhető.

Támogatás a polgári és közigazgatási eljárásokban

Az állam a jogi segítségnyújtás keretében a törvényben meghatározott polgári peres és – a végrehajtási eljárás kivételével – nemperes eljárásokban, valamint a közigazgatási perekben, egyéb közigazgatási bírósági eljárásokban és közigazgatási nemperes eljárásokban (a továbbiakban együtt: per) a felperes, az alperes, a beavatkozó (perbehívott), az érdekelt, a kérelmező és a kérelmezett fél részére a pártfogó ügyvédi képviselőt biztosítja és annak költségét a fél helyett megelőlegezi vagy viseli.

Támogatások a büntetőeljárásban

Az állam a büntetőeljárásban jogi segítségnyújtás keretében a következő támogatásokat nyújtja:

- a) a sértett, a magánvádló, a pótmagánvádló, a magánfél, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt részére a pártfogó ügyvéd díjának és költségeinek (a továbbiakban: pártfogó ügyvédi díj) állam általi előlegezése és jogszabályban meghatározott esetben viselése,
- b) a terhelt részére a kirendelt védő díjának és költségeinek állam általi előlegezése és viselése.